

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oona Kujala

NUORTEN PÄIHDEKOKKEILUIHIN JOHTAVAT SYYT NUORISOTILA PYSÄKILLÄ

Sosiaali- ja terveysala
2024

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Oona Kujala
Opinnäytetyön nimi	Nuorten päihdekokeiluihin johtavat syyt nuorisotila Pysäkillä
Vuosi	2024
Kieli	suomi
Sivumäärä	30 + 3 liitettä
Ohjaaja	Susanna Weber

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kartoittaa nuorten päihdekokeiluille altistavia tekijöitä. Lisäksi opinnäytetyöllä pyritään selvittämään suojaavia tekijöitä, joita nuoret kokevat toimiviksi päihdekokeilujen ennaltaehkäisemisessä. Nuorten mielipiteiden kuulemisella on suuri vaikutus siihen, että päihdekokeiluja pystytään tulevaisuudessa ehkäisemään nykyistä paremmin.

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat päihdekokeilu, altistavat tekijät, suojaavat tekijät sekä nuorisotyö. Opinnäytetyö on tehty kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin anonyymien sähköisen kyselyn avulla. Vastaajina toimivat nuorisotila Pysäkin 13–18-vuotiaat nuoret. Vastaajia oli yhteensä 32. Aineiston keräämisen jälkeen vastauksista koottiin yhteenveto. Yhteenvedossa vastaukset jaettiin aiheittain ja niiden avulla pystyttiin analysoimaan nuorten näkemyksiä.

Vastauksista selvisi, että alkoholi ja nikotiinituotteet ovat yleisimpiä kokeiltuja päihteitä, mutta myös huumeita ja lääkkeitä päihdyttävässä tarkoituksessa kokeillaan. Vastauksista selvisi myös, että yleisin ikä päihdekokeilulle on yläasteiässä, 13–15-vuotiaana. Suuri syy päihdekokeilulle on ryhmäpaine ja kokeiluja tapahtuu-kin yleensä sosiaalisissa tapahtumissa. Päihteiltä suojaaviksi tekijöiksi mainittiin oma terveys ja lähipiirin kielteinen suhtautuminen päihteisiin. Nuoret kokivat, että päihdekokeiluja voitaisiin ennaltaehkäistä päihdevalistuksilla ja lisäämällä nuorille suunnattua toimintaa.

ABSTRACT

Author	Oona Kujala
Title	The Reasons That Cause Adolescents to Experiment with Drugs and Alcohol at Youth Centre Pysäkki
Year	2024
Language	Finnish
Pages	30 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Susanna Weber

The purpose of this bachelor's thesis was to survey the reasons to adolescents experimenting with drugs and alcohol. A further purpose was to find out protective factors that young people think work well when preventing experimenting with drugs and alcohol. Listening to young people's opinions has a great impact on preventing experimenting with drugs and alcohol in the future.

The key concepts in this bachelor's thesis are experimenting with drugs and alcohol, predisposing factors, protective factors and youth work. This bachelor's thesis is qualitative research, in which the material was collected with an anonymous electronic survey. The survey respondents were 13–18-year-old adolescents visiting the youth centre Pysäkki. In total, there were 32 responses to the survey. After collecting the responses, they were summarized. In the summary, the responses were divided by different topics and with them it was possible to analyze the opinions of young people.

The responses revealed that alcohol and nicotine products were the most common products that young people used to experiment with, but also drugs and medicine for intoxicating purpose were used. The research results also revealed that most young people experiment with drugs in the junior high school, at around the age of 13-15 years of age. Biggest reason to experimenting with intoxicants was peer pressure and experimenting quite often happened in social events. The predisposing factors were own health and negative attitude of one's inner circle towards experimenting with intoxicants. Young people felt that experimenting with intoxicants could be decreased by adding more activities directed toward young people.

Keywords experimenting with intoxicants, predisposing factors, protective factors, youth work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	PÄIHTEET	8
3	NUORUUS NYKYPÄIVÄNÄ	11
	3.1 Nuorisotyö	12
	3.2 Nuoret ja päihteet.....	13
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA EETTISYYS	16
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	19
	5.1 Päihdekokeiluille altistavat tekijät	22
	5.2 Päihdekokeiluilta suojaavat tekijät	22
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
7	POHDINTAA	27
	7.1 Projektin onnistumisen arviointi.....	29
	7.2 Jatkotutkimusaiheet	30
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	35

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Mitä päihteitä nuoret kokeilevat?

Kuvio 2. Minkä ikäisenä nuoret kokeilevat ensimmäisen kerran päihteitä?

Kuvio 3. Tiedätkö mistä nuoret saavat tai voivat ostaa päihteitä?

LIITELUETTELO

LIITE 1. TIEDOTE

LIITE 2. JULISTE NUORISOTILA PYSÄKIN SEINÄLLE

LIITE 3. KYSELY

1 JOHDANTO

Tupakka, alkoholi ja kannabis ovat nuorten keskuudessa suosituimpia päihteitä. Suurella osalla päihteitä kokeilevista nuorista kokeilu jää yhteen tai muutama kertaan, mutta joillakin kokeilu saattaa johtaa tulevaisuudessa ongelmakäyttöön. (Mielenterveystalo 2023.) Alkoholin ja tupakan käyttö ja kokeilut nuorten keskuudessa ovat laskussa, mutta sen sijaan nuuskan ja kannabiksen kokeilu on nousussa (THL 2019). Myös uni- tai rauhoittavien lääkkeiden käytön on huomattu lisääntyneen nuorten keskuudessa (Nuorten päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen- ESPAD-tutkimus 2019).

Opinnäytetyöni tavoitteena on saada kuuluviin nuorten ääni ja kokemukset siitä, miksi päihdekokeiluja tapahtuu. Halusin tehdä opinnäytetyöni nuorten parissa, koska nuorten mielipiteiden tuominen esiin on tärkeää. Opinnäytetyön tilaajana toimi Alajärven kaupungin nuorisotila Pysäkki. Pysäkki toimii Alajärven keskustassa ja tarjoaa tilatoimintaa paikallisille nuorille. Toimintaa järjestetään pääasiassa 13–18-vuotiaille nuorille, mutta sitä on tarjolla myös 5.–6. luokkalaisille.

Nuorisotila Pysäkillä aihetta pohtiessamme yhteisenä mielenkiinnon kohteena nousi esiin nuorten päihteiden käyttö. Tästä aihe muokkaantui päihdekokeilujen syiden kartoittamiseen. Halusin tuoda opinnäytetyössäni nuorten äänen kuuluviin.

Hallitus on suunnittelemassa leikkauksia nuorisoalalle. Toteutuessaan leikkaukset vähentävät huomattavasti nuorille tarjottua turvallista ja ohjattua toimintaa. Vaarana on myös syrjäytymisen lisääntyminen nuorten joukossa. (Into RY, 2024.) Usein nuorten asioista puhuttaessa kuunnellaan asiantuntijoita, mutta nuorten mielipide jää huomiotta. Maailma muuttuu nopeasti ja koen, että itse nuoret tietävät parhaiten oman ikäryhmänsä kokemuksista ja näkemyksistä. Nuorille tarjottavasta toiminnasta saadaan tavoitettavampaa silloin, kun nuoret ovat oikeasti siitä kiinnostuneita.

2 PÄIHTEET

Päihteillä tarkoitetaan aineita, jotka vaikuttavat psyykkisiin toimintoihin ja joita otetaan päihtymistarkoitukseen (THL 2020). Päihdekokeilu voi jäädä yhteen tai muutamaankin kertaan, jolloin päihteitä testataan, mutta joskus kokeilu voi johtaa ongelmakäyttöön. Laittomista päihteistä kannabis on se, jota kokeillaan useimmiten. (Mielenterveystalo 2023.)

Päihteiden käytölle altistavia tekijöitä voivat olla muun muassa turvattomuuden tunne tai kriisit nuoren elämässä, yksinäisyys, ongelmat koulussa tai oppimisessa, turvallisten aikuisten puuttuminen elämästä sekä sosiaalinen ja biologinen perimä. Myös lähipiirin runsas päihteiden käyttö, varhaiset päihdekokeilut tai se, että päihteet ovat helposti saatavilla kuuluvat altistaviin tekijöihin. (Youth Against Drugs 2023.) Väkivallan tai laiminlyönnin kokeminen kasvuympäristössä lisää riskiä päihteiden käytölle. Riskiä lisäävät myös muun muassa työttömyys, syrjäytyminen sekä sairastuminen. (Markkula, Karlsson, Ollila & Strand 2022, 12.)

Päihteiden käytöltä suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi turvallinen ympäristö, jossa nuori elää, turvallinen sosiaalinen verkosto sekä sosiaalisten taitojen omakseen. Näiden lisäksi päihdekokeilulta suojaavat onnistumisen kokemukset, nuoren positiivinen suhtautuminen itseensä ja raittius. Nuoren kuuluminen päihteetömiin yhteisöihin sekä lähipiirin vastuullinen asenne päihteisiin ovat myös tärkeitä tekijöitä. (Youth Against Drugs 2023.) Näiden lisäksi hyvät vuorovaikutus- ja tunnetaidot suojaavat päihteiden käytöltä. Tiukalla ikärajakontrollilla voidaan osaltaan myös suojata nuoria päihteiltä. (Markkula, Karlsson, Ollila & Strand 2022, 12.)

Alkoholilla tarkoitetaan etanolia, joka on kemiallinen käymisprosessissa syntynyt yhdiste. Alkoholin vaikutus on keskushermostoa lamaava. Vaikutukset riippuvat muun muassa käyttäjän iästä, sukupuolesta ja ruumiinpainosta. Suomessa alkoholi on laillinen päihde, mutta sen käyttö alle 18-vuotiaana on kiellettyä. (Päihdelinkki 2024.)

Alkoholin käyttö aiheuttaa haittoja käyttäjälle iästä riippumatta, mutta varsinkin nuorille se on erityisen haitallista. Pahimmillaan korkea veren alkoholipitoisuus voi johtaa jopa myrkytystilaan. Nuoruudessa, kun aivot vielä kehittyvät, alkoholin käyttö saattaa aiheuttaa pitkäkestoisia tai jopa peruuttamattomia vaurioita niissä. Nuorena aloitettu alkoholin käyttö aiheuttaa suuremmalla todennäköisyydellä myös riippuvuutta tai vasta aikuisiässä ilmenevän alkoholiongelman. (EHYT 2024 a.)

Alkoholin käytön jälkeisenä päivänä keho pyrkii takaisin normaalitilaan, sillä alkoholi kuivattaa kehoa ja laskee verensokeria. Tätä tilaa kutsutaan krapulaksi. (Päihdelinkki 2016.) Syke ja verenpaine ovat krapulassa myös normaalitilaa korkeammalla. Tästä syystä urheilu krapulassa on raskaampaa ja voi aiheuttaa muun muassa rytmihäiriöitä. (Häkkinen 2023.) Myös nikotiinilla on haittavaikutuksia urheillessa. Nikotiinituotteita käyttävillä on muita korkeampi leposyke. Myös rasituksen sieto nikotiinia käyttämättömillä oli parempaa kuin nikotiinituotteita käyttävillä. (Patja & Borodulin 2020.)

Nikotiini on aine, johon kehittyy vahva riippuvuus. Se on stimuloiva sekä piristävä aine (THL 2024). Erilaisia nikotiinituotteita ovat esimerkiksi tupakka, nuuska, sähkösavukkeet sekä nikotiinipussit (EHYT 2024 b). Nikotiini aiheuttaa muutoksia välittäjäaineiden vapautumisessa. Se myös aktivoi aivojen hermoratoja. Nämä tekijät edistävät nikotiiniriippuvuuden syntymistä. Riippuvuuden kehittymiseen vaikuttavat ympäristötekijät sekä geneettiset tekijät. Toleranssi ja herkistyminen kasvavat nikotiinituotteiden säännöllisellä käytöllä. (THL 2024.)

Nikotiinin käyttö altistaa rytmihäiriöille ja se muun muassa kiihdyttää sydämen sykettä. Pysyviä muutoksia aivojen toiminnalle ja rakenteelle nikotiinituotteista voi tulla silloin, kun niille altistutaan nuorena. Nämä aivojen muutokset aiheuttavat tarkkaavaisuuden vajetta ja altistavat päihderiippuvuudelle sekä masennus- ja ahdistusoireille. Nikotiinimyrkytyksen voi saada esimerkiksi silloin, jos nikotiinia nielään tai sitä päätyy iholle tai silmiin suurissa määrissä. Pienet lapset voivat saada

nikotiinimyrkytyksen myös savukkeista. Sähkösavukkeiden väärinkäyttö on aiheuttanut myrkytyksiä lasten lisäksi myös aikuisilla. (THL 2024.)

Suomessa yleisimmin käytetty laiton huumausaine on kannabis. Sen käyttö ja kokeilu on yleistynyt Suomessa varsinkin nuorten aikuisten keskuudessa. Päihdyttävissä hampulajikkeissa on psykoaktiivista tetrahydrokannabinolia. Sitä voidaan käyttää päihtymisen lisäksi myös lääkinällisesti. Lääkinällistä käyttöä lukuun ottamatta kannabiksen käyttö Suomessa on laitonta. (EHYT 2024 c.)

Muita huumausaineita ovat keskushermostoa lamaavat aineet, kiihdyttävät stimulantit sekä hallusinogeenit. Myös nämä huumausaineet ovat Suomessa luokiteltu laittomiksi. Kannabiksen lisäksi amfetamiinit, jotka ovat kiihdyttäviä stimulantteja, ovat Suomessa yleisimmin käytettyjen huumeiden joukossa. Huumausaineisiin liittyviä haittavaikutuksia ovat esimerkiksi riippuvuuden syntyminen, toimintakyvyn heikentymien sekä sekakäytön myötä lisääntyvä kuoleman riski. Epäpuhtailla neuiloilla pistämiseen liittyy vaara tulehduksille ja taudeille, esimerkiksi hiv- tai hepatiitti-infektioille, altistumiselle. (EHYT 2024 d.)

3 NUORUUS NYKYPÄIVÄNÄ

Nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiaita henkilöitä (L 1285/2016). Lastensuojelulaki määrittää lapseksi alle 18-vuotiaan ja nuoreksi 18–22-vuotiaan (L 417/2007). Nuoruusikä on lapsuuden ja aikuisuuden välissä oleva ikäkausi. Nuoruusiässä ihmisen kehossa ja mielessä tapahtuu paljon muutoksia ja nuoren tulee totutella niihin. Tällöin myös oma identiteetti ja seksuaalisuus heräävät. Omien tunteiden tunnistaminen ja sanoittaminen tässä elämän vaiheessa on vaikeaa ja vaatii opettelua. Nuoruusiässä aivoissa tapahtuu paljon kehitystä. Aivojen mielihyvakeskus reagoi erilaisiin tunteisiin, esimerkiksi jännitykseen voimakkaammin kuin pienten lasten ja aikuisten aivot. Tästä syystä nuoret usein ottavat muita ikäryhmiä enemmän riskejä ja toimivat hetken mielijohteesta. (Mieli ry 2023.)

Murrosikässä olevan nuoren ajattelutaito kehittyy ja nuori alkaa hahmotella omia arvojaan. Tässä suuressa roolissa ovat ystävät ja nuoren lähipiiri. (MLL 2023 a.) Ikätoverit ymmärtävät toistensa tuntemuksia ja elämänvaiheen tuomia haasteita ja ystävien olemassaolo onkin nuoruudessa tärkeää. Osalle nuorista tuntuu tärkeältä kuulua isoon ryhmään, jossa omat epävarmuudet on helppoa unohtaa sulautumalla joukkoon. Toisille taas on tärkeää löytää ystävä, jonka kanssa pystyy keskustelemaan elämän haasteista kahden kesken. Nuoruuden tunnemyrskyt haastavat ystävyksiä, jolloin vaarana on ulkopuolelle jääminen tai riidat. (MLL 2023 b.)

15 ikävuoden jälkeen nuoren moraalijattelu alkaa muovautua pohjautumaan yhteiskunnan sääntöihin. Yksilöllisen ajattelun rinnalle tulee myös toiminnan peilaaminen yhteiskunnan tai yhteisön kannalta. 15-vuotiaana nuori on myös rikosoikeudellisesti vastuussa toiminnastaan. (MLL 2023 c.)

Vuonna 2015 tehdyssä Nuorisobarometrissä kysyttiin nuorten näkemystä tulevaisuudesta. Kysymys jaettiin kolmeen osaan: oma-, Suomen- sekä globaali tulevaisuus. Kyselyyn vastanneista 79 % vastasi näkevänsä oman tulevaisuutensa valoisana, 60 % koki Suomen tulevaisuuden optimistisena ja 36 % piti globaalia tulevaisuutta positiivisessa valossa. Verratessa vuoden 2015 tuloksia vuoteen 2008, on

nähtävissä, että nuorten omaa sekä Suomen tulevaisuutta kohtaan näkemys positiivisesta tulevaisuudesta on laskussa. Sen sijaan luotto globaaliin tulevaisuuteen on kasvanut. (Myllyniemi 2015, 65.)

Ryhmän tuki on nuorelle tärkeää, mutta siinä piilee myös riskinsä. Ryhmässä toimimisen avulla nuori oppii sosiaalisia taitoja. Sosiaalisten taitojen laatuun kuitenkin vaikuttavat ryhmän motiivit. Nuori voi oppia myönteisiä taitoja tai kielteisiä, vain nuorta tai tämän ryhmää hyödyttäviä taitoja. (Cederlöf, Hoikkala, Kuivakangas & Tiilikka 2017, 61.)

3.1 Nuorisotyö

Nuorisotyön määrittelemineen on vaikeaa, koska työlle ei ole vain yhtä yksiselitteistä kuvausta. Sillä on niin yhteisöä tukeva kuin myös ennaltaehkäisevä merkitys. Nuorisotyön avulla voidaan pyrkiä ratkaisemaan yhteisön oireilua. Yhteisöllisyydellä, harrastuksilla ja sosiaalisella kanssakäymisellä on tutkittuja vaikutuksia nuorten hyvinvointiin. (Cederlöf, Hoikkala, Kuivakangas & Tiilikka 2017, 53–64.)

Toiminnalla tuetaan nuoren kasvua, osallisuutta yhteiskunnassa ja itsenäistymistä. Laissa määrätään nuorisopolitiikasta, nuorisotyöstä ja -toiminnasta. Laissa määritellään myös kuntien ja valtion vastuista ja niiden yhteistyöstä sekä valtionrahoituksesta. Sillä pyritään lisäämään nuorten osallisuuden, kasvun ja itsenäistymisen tukemista yhteiskunnassa (L 1285/2016).

Nuorisotyötä on esimerkiksi nuorisotila toiminta, erilaiset nuorten yhdistykset ja ryhmät sekä erityisnuorisotyö. Harrastus- ja vapaa-aikatoimen lisäksi nuorisotyöhön kuuluu myös neuvontapalvelut sekä tarvittaessa tuki opiskelupaikan tai työn löytämiseen. Tärkeitä nuorisotyön palveluita ovat myös etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Nuorisotilat usein nähdään kaikille nuorille avoimena vapaa-ajanvietto paikkana. Totuus kuitenkin on, että tilatoiminnalla ei tavoiteta kaikkia nuoria. Käymättömyys voi johtua esimerkiksi siitä, että ystävätkään eivät käy siellä, toiset taas kokevat,

että heillä ei ole aikaa nuorisotilatoiminnalle. Osa nuorista kokee myös, että nuorisotilojen yhteisö tai toiminta ei ole heille mielekästä. (Cederlöf, Hoikkala, Kuivakangas & Tiilikka 2017, 108.)

Kunnat ylläpitävät muun muassa nuorisotilatoimintaa. Kunnallisella nuorisotyöllä tarkoitetaan sitä, että alueen nuorisotyön järjestäminen kuuluu kunnan tehtäviin. Kuntien tulee toiminnan järjestämisessä huomioida paikalliset tarpeet sekä nuorisolaissa määritellyt tavoitteet ja lähtökohdat. (Kuntaliitto 2023.)

Kunnissa täytyy olla monialainen yhteistyöryhmä tai ohjaus- ja palveluverkosto, jonka kohderyhmään kuuluvat kunnan kaikki nuoret. Tämän ryhmän tai verkoston pitää tehdä yhteistyötä seurakunnan sekä niiden järjestöjen ja palvelujen kanssa, jotka järjestävät alueella palveluja nuorille. Ryhmän tehtävänä on edistää yllä mainittujen palvelujen yhteistyön sujuvuutta, helpottaa palveluihin ohjaamista sekä kartoittaa ja arvioida paikallisten nuorten tilannetta. Monialainen ryhmä ei tarkastele yksittäisten nuorten asioita, vaan nuoria ryhmänä. Ryhmä tai verkosto voi olla yhteinen ja käsitellä useamman kunnan asioita. (L 1285/2016.)

3.2 Nuoret ja päihteet

Eurooppalainen koululaistutkimus nuorten päihteiden käytöstä (ESPAD) tutki vuonna 2019 15–16-vuotiaiden eurooppalaisten koululaisten päihteiden käyttöä. Tutkimuksen avulla pystyttiin kartoittamaan päihteiden kokeilun ja käytön yleisyyttä Suomessa, mutta myös muualla Euroopassa. Tutkimus toteutetaan joka neljäs vuosi. (THL 2021.)

ESPAD-tutkimuksessa selvisi, että raittiiden nuorten määrä edellisestä tutkimuskerrasta on lisääntynyt, mutta samaan aikaan ennen nähty humalajuomisen vähentyminen on nyt pysähtynyt. Nuorten tupakointi on vähentynyt, mutta nuuskan käyttö varsinkin tyttöjen kohdalla on lisääntynyt. Tutkimuksessa mainitaan, että nuorten yleisimmin käyttämä huume on kannabis. Sen kokeilu nuorten keskuudessa on lisääntynyt edellisestä tutkimuskerrasta. Tutkimuksessa ei huomattu

suuria muutoksia muiden huumeiden kohdalla. (Nuorten päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen- ESPAD-tutkimus 2019.)

Vuonna 2022 tehdyssä Nuorisobarometrissa kartoitetaan nuorten asenteita päih-teisiin. Sen mukaan naispuolisilla, nuorimmilla ja muunkielisillä vastaajilla sekä vanhempainvapaalla olevilla ja harvaan asutuilla paikkakunnilla asuvilla on kieltei-sin päihdeasenne. Sen sijaan vastaajaryhmässä vanhimmat, yliopistossa opiskele-vat tai valmistuneet, vähemmistöihin identifioituvat sekä pääkaupunkiseudulla asuvat vastaajat suhtautuvat päih-teisiin suvaitsevimmin. (Nuorisobarometri 2022.)

Nuorten terveystapatutkimuksen tutkimustuloksista selviää, että raittius on nuor-ten keskuudessa lisääntynyt, ja myös muuten nuorten alkoholinkäyttö on vähen-tynyt. Lasku on vuosien 2015–2019 välillä kuitenkin lähtenyt tasaantumaan. Vuonna 2018 tuli lakiuudistus, jossa nostettiin ruokakaupassa myytävien alkoholi-juomien alkoholipitoisuuksia. Sen ei ole tutkimuksessa huomattu vaikuttaneen nuorten alkoholinkäyttöön. (Nuorten terveystapatutkimus 2019.)

Päivittäin tupakkaa polttavien ja tupakkaa kokeilleiden osuus vähentyi 2000-luvun alussa, mutta väheneminen pysähtyi vuosien 2017–2019 välissä. Kokeilu ja tupa-koinnin aloittamisikä on kuitenkin siirtynyt myöhemmäksi. Nuuskan käyttö ja ko-keilu on sen sijaan lisääntynyt 2000-luvun alkupuolella mitatuista tuloksista. (Nuorten terveystapatutkimus 2019.)

Kannabiksen käyttö ja kokeilu on yleistynyt 2000-luvulla täysi-ikäisten nuorten pa-rissa. Sama malli voidaan huomata myös sekakäytöstä puhuttaessa. Kuitenkaan alaikäisten nuorten parissa käyttö ja kokeilu eivät ole yleistyneet. Osasyynä lisään-tyneeseen kokeiluun saattaa olla se, että asenteet kannabista kohtaan nuorten keskuudessa ovat muuttuneet myötämielisimmiksi. Nuoret, jotka kokivat päih-teiden saannin helpoksi, olivat yleisempi käyttäjä- ja kokeilijaryhmä kuin ne nuoret, jotka kokivat päih-teiden hankinnan hankalaksi. Aina kannabiksen saanti ei ole te-

kijä sille, että nuori päättäisi sitä kokeilla. Osa nuorista, joiden mielestä kannabiksen saanti oli helppoa, ei ollut kuitenkaan päätenyt sitä kokeilemaan. (Karjalainen, Hakkarainen & Raitasalo 2019, 312–318.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA EETTISYYS

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa niitä tekijöitä, jotka johtavat nuorilla päihdekokeiluihin. Lisäksi kyselyssä selvitettiin nuorten näkemyksiä päihteiltä suojaavista tekijöistä. Tulosten avulla saadaan nuorilta ajankohtaista tietoa päihdekokeiluihin altistavista ja niiltä suojaavista tekijöistä. Vastausten perusteella pystytään ennaltaehkäistä päihdekokeiluja sekä suunnitella kohdennetumpaa ennaltaehkäisevää toimintaa nuorille.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa määritellään tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymykset kertovat siitä, mitä tutkimukselle asetetut tavoitteet ovat, eli mitä tutkimuksella halutaan selvittää. Tutkimuskysymyksiä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on usein kaksi tai kolme. (Puusa & Juuti 2020.)

Tutkimuskysymykseni olivat:

- 1) Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet nuorten päätökseen kokeilla päihkeitä?
- 2) Millaiset tekijät suojaavat nuoria päihdekokeiluilta?

Kyselyn nuoret on rajattu Alajärven nuorisotila Pysäkin kävijöihin. Ikäryhmä rajattiin 13–18-vuotiaisiin. Rajaukseen vaikuttaa se, että nuorisotilan asiakasryhmä on iltaisin 13–18-vuotiaat, ja opinnäytetyön tilaaja toivoi kyselyn koskevan koko asiakasryhmää.

Opinnäytetyö on laadullinen, eli kvalitatiivinen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kyselyyn vastaajat saavat kvantitatiivista tutkimusta laajemmin ja vapaamuotoisemmin vastata kysymyksiin. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla tutkimusaihetta voidaan siis kartoittaa moninaisemmin. (Tilastokeskus 2023.)

Kvalitatiivinen tutkimus ei tavoittele uuden luotettavan tiedon löytämistä kysymyksiin, jossa selvitetään kuinka paljon tai usein jotakin ilmenee. Sen sijaan sen avulla pyritään antamaan tarkasteltavasta aiheesta vastaaja joukon kokemuksiin

ja mielipiteisiin pohjautuva näkökulma. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on tehdä johtopäätöksiä vastausten pohjalta. (Puusa & Juuti 2020.)

Aineistonkeruu menetelmänä opinnäytetyössäni toimi sähköinen kyselylomake. Siitä saatu materiaali analysoitiin aineistolähtöisellä analyysillä sekä teemoitellen. Aineistolähtöisen analyysin avulla voidaan ymmärtää vastausten taustalla olevia trendejä. Huomattava kuitenkin on, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa vastausten täydellinen luokittelu ei onnistu samalla tavalla kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Puusa & Juuti 2020.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2021) nettisivuilla kerrotaan, että niissä tutkimuksissa, joissa ei käsitellä alaikäisten tutkittavien henkilötietoja, ei tarvitse erikseen kysyä huoltajan lupaa nuoren osallistumiseen. Näissä tapauksissa riittää se, että huoltajia informoidaan. (TENK 2021.) Lupa-asiasta keskusteltiin myös Alajärven kaupungin vapaa-aika- ja nuorisopalveluiden vastuualueen esimiehen kanssa ja kaupungin ohjeiden mukaan kyselystä informoitiin nuoria sekä huoltajia Alajärven nuorisopalveluiden Instagram-tilillä (liite 1.).

Nuorisotila Pysäkille vietiin juliste (liite 2.), jossa oli tarkempaa tietoa kyselystä. Julisteeseen oli lisätty myös QR-koodi ja linkki, joita käyttämällä nuoret pääsivät vastaamaan kyselyyn. Kysely (liite 3.) oli laadittu sähköisesti, ja nuoret pääsivät vastaamaan siihen omilla puhelimillaan.

Kysymykset ovat laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä avoimia kysymyksiä. Sähköiseen kyselylomakkeeseen vastaaminen oli täysin anonyymiä. Yksityisyyden suoja on tutkimusta tehtäessä yksi tärkeimmistä eettisistä periaatteista. Tulokset tulee julkaista niin että niistä ei voi tunnistaa vastaajaa eikä muita mahdollisesti vastauksissa esiin tulleita henkilöitä. (Kuula-Luumi 2018.) Kyselyyn vastaamisen anonyymi-teettiä tuki myös se, että kysymykset liittyvät yleisesti paikallisen nuorison päihdekokeiluihin, eivätkä profiloituneet kyselyyn vastaavaan nuoreen.

Ennen aineiston keräämistä haettiin tarvittava tutkimuslupa Alajärven kaupungin vapaa-aika- ja nuorisopalveluilta. Kysely tehtiin Webropol-sovelluksella. Kyselyn vastaukset hävitettiin opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Yllä olevat asiat informoitiin myös nuorille, jotta he tietävät, mihin ovat vastaamassa ja mitä heidän vastauksillaan tehdään. Kysymysten yleinen luonne estää vastausten profiloitumisen vain yhteen nuoreen. Yksittäisiä vastauslomakkeita eivät päässeet ulkopuoliset tarkastelemaan. Vastauksista koottiin yhteenveto, jonka analyysi toteutettiin aineistolähtöisesti.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyyn (liite 3.) vastasi 32 nuorisotila Pysäkillä käyvää nuorta. Kyselyn alussa kar-
toitettiin nuorten päihdekokeiluihin liittyviä ennakkotietoja, joilla pyrittiin selvit-
tämään muun muassa sitä, mitä päihteitä nuoret kokeilevat sekä minkä ikäisenä
päihdekokeiluja tapahtuu. Lisäksi selvitettiin tietävätkö vastaajat mistä nuoret voi-
vat ostaa tai saada päihteitä.

Nuoret kertoivat vastauksissaan siitä, mitä päihteitä nuoret kokeilevat. Kysymys
oli monivalintakysymys, jossa vastausvaihtoehtoina olivat nikotiinituotteet, alko-
holi ja huumeet tai lääkkeet päihdyttävässä tarkoituksessa. Vastauksissa sai valita
useamman kuin yhden vaihtoehdon. 31 vastaajaa kertoivat, että nuoret kokeilevat
nikotiinituotteita. Alkoholi oli valittu 23 kertaa ja huumeet sekä lääkkeet päihdyt-
tävässä tarkoituksessa 4 kertaa.

Kuvio 1. Mitä päihteitä nuoret kokeilevat?

Nuorten mielestä yleisin ikä päihdekokeiluille oli 13. Erityisesti yläasteikäisten keskuudessa päihdekokeilut ovat ajankohtaisia. Poikkeuksiakin löytyi, nuorimmillaan päihdekokeiluja tapahtuu vastausten perusteella jo ennen yläasteelle menoa, alimmillaan 10-vuotiaana. Korkein esiin noussut ikä päihdekokeilujen aloittamiselle vastauksissa oli 16 vuotta.

Kuvio 2. Minkä ikäisenä nuoret kokeilevat ensimmäisen kerran päihteitä?

Nuoret ovat tietoisia siitä, mistä voivat ostaa tai saada päihteitä. 24 vastaajaa kertoi tietävänsä mistä voivat saada tai ostaa päihteitä. 7 vastasivat kysymykseen kieltevästi. Kysymykseen oli vastannut vain 31 nuorta, eli yksi vastaajista oli jättänyt vastaamatta.

Kuvio 3. Tiedätkö mistä nuoret saavat tai voivat ostaa päihteitä?

5.1 Päihdekokeiluille altistavat tekijät

Nuorilla oli selkeä kuva siitä, mitkä tekijät altistavat päihdekokeiluille. Vastauksia kysymykseen oli tullut 31, eli yksi vastaajista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen. Päihteitä kokeillaan nuorten mukaan ystävien seurassa. Vastauksissa esiin nousee vertaisten paine ja sen tuoma painostus kokeilla tarjolla olevaa päihdettä. Nuoret kertovat syyksi myös tilanteet, kun erilaiset asiat ja tilanteet arjessa harmittavat. Kokeiluja tapahtuu välitunneilla, bileissä, ”kylällä” sekä ”tupakki nurkalla”. Myös oma kiinnostus päihteitä kohtaan altistaa päihdekokeiluihin.

5.2 Päihdekokeiluilta suojaavat tekijät

Nuorten vastauksissa esiin nousee erilaisia suojaavia tekijöitä. Tärkeäksi suojaavaksi tekijäksi nuoret kertoivat kavereiden ja läheisten aikuisten kielteisen asenteen päihdekokeiluja kohtaan. Läheisiin aikuisiin lukeutuivat kyselyn vastauksissa mukaan myös esimerkiksi nuorten sosiaalityöntekijät. Lisäksi oma terveys sekä urheilu ja harrastukset nousivat vastauksissa esiin.

”Esim joku veto vaikka jos on ollut 18vuotiaaksi asti kokeilematta saa jonkun rahapalkkion.”

Nuorten mukaan jokin palkinto, esimerkiksi rahallinen palkkio päihteettömyydestä motivoisi kieltäytymään päihdekokeiluista. Vastauksissa kerrottiin myös, että päihteistä voi kieltäytyä suoraan ”sanomalla päihteille stop”.

Nuoret kertoivat myös omia näkemyksiä siitä, millaista toimintaa lisäämällä päihdekokeiluja voisi heidän mielestään vähentää. He eivät itsekään tiedä, kuinka päihdekokeiluja voisi ennaltaehkäistä eivätkä kaikki tienneet ratkaisua kysymykseen. Kertomuksissa esiin nousi nuorten toive siitä, että päihdevalistuksia ja keskustelutilaisuuksia lisättäisiin. Nuoret haluavat myös, että muiden nuorten taholta tuleva painostus päihdekokeiluihin loppuisi.

Nuoret toivoivat myös lisää ohjattua toimintaa ja tapahtumia. Myös valvonnan lisääminen kouluissa nousi esiin vastauksissa. Tapahtumiin pitäisi saada otettua myös nykyistä tehokkaammin mukaan myös syrjäytymisvaarassa olevia nuoria sekä nuoria, joilla on mielenterveysongelmia:

”Pidetään nuorille enemmän tapahtumia tekemistä otetaan enemmän mukaan muita joillakin saattaa olla paha masennusta esim.”

Joidenkin nuorten mielestä vakavammat rangaistukset kiinni jäädessä voisivat myös vähentää päihdekokeiluja. Esimerkkinä rangaistuksesta vastauksissa oli mainittu sakkojen saanti päihteiden käytöstä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimustuloksia tarkastellessa voidaan huomata, että nuorten keskuudessa käytetyimpiä päihteitä ovat alkoholi ja nikotiinituotteet. Kuitenkin myös päihdyttävien lääkkeiden ja huumeiden kokeilua esiintyy nuorten keskuudessa. Alkoholi ja nikotiinituotteet ovat nuorten yleisimmin käyttämät päihteet (THL 2023 a). Myös tutkimustulokset tukevat tätä.

Vastauksista selvisi, että nuorten päihdekokeilut alkavat yleensä yläasteiässä. 13 vuotta nousi vastauksissa muita vaihtoehtoja enemmän esiin. Ikähaarukka oli kuitenkin laaja, aina 10-vuotiaasta 16-vuotiaaksi. Tämän takia on tärkeää, että päihdekasvatus aloitetaan aikaisessa vaiheessa. Kasvatus voidaan aloittaa jo varhaiskasvatuksessa ollessa tai alakoulussa. Hyvä on kuitenkin huomioida se, että liian aikaisin aloitettu tiedonjako päihteistä voi vain lisätä kiinnostusta päihdekokeiluihin. Sen takia lapsille olisikin tärkeää opettaa suojaavia tekijöitä päihteistä informoinnin sijaan. (THL 2023 a.)

Suureksi syyksi päihdekokeiluille tutkimustuloksissa mainittiin ryhmäpaine ja kiinnostus kokeilla päihteitä. Nuorilla on suuri tarve tulla hyväksytyksi ystäviensä ja ikätovereidensa silmissä. Sen takia vertais- tai ryhmäpaine on nuorilla suurena syynä myös päihdekokeiluille. (Nuortenlinkki 2023.) Nuorten kokema ryhmäpaine voi olla joko positiivista tai negatiivista (Aaltonen 2012). Päihdekokeiluihin painostettaessa ryhmäpaine on kuitenkin negatiivista. Ryhmäpaine voi saada nuoren toimimaan vastoin omia näkemyksiään kokeakseen kuuluvansa ryhmään (Aaltonen 2012). Myös sosiaalisissa tilanteissa tapahtuvissa päihdekokeiluissa on todennäköisesti kyse myös nuoren kiinnostuksesta päihteisiin tai ryhmäpaineen tuomasta tunteesta ja halusta kuulua joukkoon.

Ryhmäpaineen lisäksi myös huono elämäntilanne on nuorten mukaan syynä päihdekokeiluille. Mielenterveysongelmien kanssa kamppailevat nuoret saattavat käyttää päihteitä pyrkimyksenään lievittää pahaa oloaan, vaikka todellisuudessa päihteiden käyttö saattaakin pahentaa oireita (Nuorten päihdekasvatus 2023).

Päihteiden käyttö silloin, kun nuorella on mielenterveyden kanssa haasteita ei ole kuitenkaan kannattavaa. Esimerkiksi alkoholin käyttö voi itsessään aiheuttaa ahdistus- tai masennusoireita (Aalto 2017). Alkoholia käyttävät saattavat kärsiä myös erilaisista uni- tai käytöshäiriöistä (Nuorten päihdekasvatus 2023).

Ystävien ja ympärillä olevien aikuisten kielteinen suhtautuminen päihteisiin mainittiin useassa vastauksessa, kun pyydettiin nimeämään asioita, jotka auttavat kieltäytymään päihteistä. Tunnetusti lähipiirin vastuullinen suhtautuminen päihdekokeiluihin ja päihteiden käyttöön on suojaava tekijä nuoren elämässä (Youth Against Drugs 2023). Nuorten alkoholin kokeilun viivästyminen on todettu vaikuttavan vanhempien esimerkki vastuullisesta alkoholinkäytöstä, alkoholin saatavuuden rajoittaminen ja nuorten toiminnan valvominen. Lisäksi tärkeäksi huomattiin nuoren ja huoltajan välisen suhteen laatu ja heidän välisensä kommunikaatio. (Ryan, Jorm & Lubman 2010.)

Lisäksi harrastusten ja urheilun kerrottiin olevan päihdekokeiluilta suojaavia tekijöitä. Oma terveys on monelle nuorelle syynä päihdekokeiluista kieltäytymiseen. Sen lisäksi palkkio päihteettömyydestä saattaa olla motivoiva tekijä olla kokeilematta päihteitä. Päihteiden terveyshaittojen tiedostaminen ja sen takia päihteettömyys on sisäistä motivaatiota. Sisäiseen motivaatioon kuuluu asiat, jotka kiinnostavat tekijää itseään. Tällöin tekeminen on jotain, mitä nuori haluaa oikeasti tehdä, eikä häntä pakoteta siihen. (Martela & Jarenko 2015.)

Palkkiota voidaan pitää ulkoisena motivaattorina. Kun kyse on ulkoisesta motivaatiosta, jokin asia tehdään joko palkinnon takia tai rangaistuksen välttämiseksi. Tässä tapauksessa tekijä ei muuten olisi kiinnostunut toimimaan tietyllä tavalla, vaan tekee sen vain ulkoisen motivaattorin takia. Ulkoisen motivaattorin ohjajana toimiminen voi tuntia raskaammalta, kuin sisäisen motivaattorin ohjajana, koska tällöin toiminta ei ole itsestä lähtöisin. (Martela & Jarenko 2015.)

Nuoret kokivat päihdevalistukset ja -keskustelut toimiviksi tavoiksi vähentää päihdekokeiluja. Toiveena oli myös se, että toiset nuoret eivät painostaisi päihdekokeiluihin. Päihdekasvatuksella pyritään opettamaan lapsille ja nuorille taitoja toimia ilman päihteitä. Lisäksi päihdekasvatuksen avulla pyritään opettamaan taitoja välttää sosiaalisten paineiden ja yhteiskunnan normien luomaa painetta mitä päihdekokeiluihin liittyy. Myös päihteisiin liittyvät keskustelut nuorten kanssa ovat hyvä tapa tarjota päihdekasvatusta. (THL 2023 b.)

Päihdekokeiluja vähentäisi vastausten mukaan myös valvonnan lisäys kouluissa. Tämän lisäksi toivottiin lisää järjestettyä toimintaa ja tapahtumia nuorille. Lisäksi mainittiin, että olisi tärkeää osallistaa nykyistä paremmin myös syrjäytyneitä ja mielenterveysongelmaisia nuoria. Syrjäytyneiksi nuoriksi määritellään ne nuoret, jotka jäävät normaalina pidettävien toimintamallien ulkopuolelle. (Aluehallintovirasto 2024.)

7 POHDINTAA

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kartoittaa nuorten päihdekokeiluille altistavia tekijöitä. Sen lisäksi pyrkimyksenä oli selvittää sitä millaiset suojaavat tekijät ovat nuorten mielestä toimivia päihdekokeilujen ennaltaehkäisemiseksi. Kartoittamalla päihdekokeiluihin altistavia tekijöitä ja sen lisäksi päihdekokeilulta suojaavia tekijöitä, voidaan pyrkiä ennaltaehkäisemään niitä tulevaisuudessa paremmin.

Opinnäytetyöprojekti alkoi sillä, että menin nuorisotila Pysäkillä kartoittamaan aiheideoita. Tapaamisen aikana nuorten päihteidenkäyttö nousi esiin ja samalla kiinnostus kartoittaa Pysäkillä käyvien nuorten näkökulmia. Aihetta lähdettiin tämän jälkeen rajaamaan myös oman mielenkiintoni mukaan. Tähän apua sain opinnäytetyönohjaajaltani. Keskustelun jälkeen aiheeksi rajautui lopulta nuorten päihdekokeilujen syyt ja vastaajiksi toimeksiantaja nuorisotila Pysäkin 13–18-vuotiaat nuoret.

Kirjoittaminen lähti liikkeelle hitaasti, koulun ohella sain kuitenkin valmiiksi tutkimussuunnitelman ja pystyin hakea tutkimuslupaa Alajärven kaupungilta. Prosessi lähti pyörimään kunnolla vasta viimeisen harjoittelun loputtua.

Tutkimusluvan jälkeen kyselyyn oli mahdollista vastata noin kaksi viikkoa. Nuoret saivat vastata siihen silloin, kun itse halusivat. Eniten vastauksia tuli silloin, kun olin itse Pysäkillä mainostamassa kyselyä ja kannustamassa nuoria vastaamaan siihen. Vastaajille minulla oli kiitokseksi jaossa tikkareita, jotka motivoivat nuoria hyvin vastaamaan kyselyyn. Kyselyni oli aika lyhyt ja siihen vastaamiseen ei mennyt kauaa, mikä osaltaan helpotti nuorten innostamista vastaamiseen. Valitettavasti ristiin menevien aikataulujen takia pääsin paikalle vain ensimmäisenä ja viimeisenä kyselyn aukiolon päivinä. Nuoret olivat aktiivisia ja vastauksia tuli lopulta paljon enemmän kuin olin ajatellut saavani. Samaan aikaan, kun keräsin vastauksia, kirjoitin myös opinnäytetyön teoriaosuutta.

Vastauslomakkeen sulkeuduttua aloitin vastausten analysoinnin. Avoimissa kysymyksissä lajittelin vastaukset teemoittain. Se oli yksinkertaista, koska vastauksissa toistuivat usein samat teemat. Lajiteltujen vastausten perusteella pystyin kirjoittamaan niistä opinnäytetyöhöni. Vastausten perusteella pystyin vastata opinnäytetyöprosessin alussa määrittelemiini tutkimuskysymyksiin. Niiden avulla saatiin myös arvokasta tietoa nuorten kokemuksista päihdekokeiluihin liittyen.

Vastausten avulla pystytään mahdollisesti lisäämään sellaista toimintaa, jonka nuoret kokevat toimivaksi päihdekokeilujen ehkäisyssä. Vaikka vastauslomakkeen kysymykset olivat tarkasti mietittyjä ja muokattuja, huomasin opinnäytetyön edetessä, että niitä olisi voitu muokata vielä enemmän. Vastauksia kerätessä esiin nousi esimerkiksi kysymys siitä, mistä nuoret voivat ostaa tai saada päihteitä. Jäin myös pohtimaan, olisiko kysymysten muovaamisella eri muotoon voitu motivoida nuoria pohtimaan vastauksiaan ehkä vielä laajemmin. Vaikka lisättävää ja muokatavaa kyselyyn jäi, näillä kysymyksillä saatiin kuitenkin jo itsessään laaja kuva tutkimusaiheesta.

Kyselyn aihe on vaikea. Nuorten päihteiden käytön ehkäisy on ollut pohdinnassa jo pitkän aikaa, mutta siihen ei olla vielä löydetty toimivaa ratkaisua. Vastauksia analysoidessa pystyi nähdä, että aiheen pohtiminen oli vaikeaa myös vastanneille nuorille. Vaikeimmaksi nuoret kuitenkin selvästi kokivat sen, kuinka nuori voi kieltäytyä päihteistä. Tämän takia jäinkin pohtimaan, olisiko kysymyksen muotoileminen toisin helpottanut aiheen pohtimista ja kysymykseen vastaamista. Nuorilta oli kuitenkin tullut myös paljon hyviä vastauksia kysymykseen.

Koin, että yhteistyö nuorisotila Pysäkin ja muiden yhteistyötahojen kanssa sujui hyvin koko prosessin ajan. Toiminta oli heidän taholtaan sujuvaa ja nopeaa, ja kaikki olivat kiinnostuneita ja kannustavia. Opinnäytetyön ideaa kartoittaessa kaikki olivat ideoinnissa mukana ja kokivat opinnäytetyön aiheen tärkeäksi. Tutkimusluvan saaminen oli sujuvaa ja aineistoa kerätessä nuorisotilan työntekijät kannustivat nuoria vastaamaan kyselyyn. Varsinkin tämän koin todella tärkeäksi, sillä

nuoret olivat hieman epäluuloisia, kun vieraana ihmisenä tulin kyselemään päihdekokeiluista, mistä yleensä ei niin paljoa aikuisille puhuta.

7.1 Projektin onnistumisen arviointi

Koen, että opinnäytetyöprojekti onnistui hyvin. Sain kyselyllä vastauksia niihin tutkimuskysymyksiin, joihin oli tarkoitus. Koin myös onnistumiseksi sen, että opin nuorten päihdetottumuksista paljon uutta tietoa projektin aikana.

Myös parannettavaa opinnäytetyöprojektissa oli. Koin vaikeaksi opinnäytetyöprosessin aikataulutuksen ja sen, että löydän aikaa kirjoittamiselle. Tämän lisäksi olisin voinut lisätä kyselylomakkeeseen tarkentavia kysymyksiä. Tärkeää tietoa olisi voinut saada esimerkiksi siitä, mistä nuoret voivat ostaa päihteitä.

Koska opinnäytetyöprosessini oli pitkä ja siinä oli pitkiä taukoja, oli myös vuoropuhelu Pysäkin yhteyshenkilöihin minun osaltani puutteellista ja lisäisin sitä, jos tekisin opinnäytetyön nyt uudestaan. Aktiivisemmalla vuoropuhelulla olisi mahdollisesti voitu muovata kyselystä vielä tarpeeseen sopivampi.

Vastausten suuri määrä oli minulle onnistuminen. Vastauksia tuli yhteensä 32 ja se oli paljon enemmän, kuin mitä olin opinnäytetyöprosessin alussa osannut enustaa. Vastauksissa oli paljon ”en osaa sanoa” vastauksia. Olen pohtinut, että tähän saattoi vaikuttaa vaikeat kysymykset, mutta ehkä myös nuorisotilan yleinen levottomuus, jossa vastaamiseen oli ehkä hieman vaikeaa keskittyä. Jos tekisin kyselyn nyt uudestaan, miettsin, järjestäisinkö vastaamistilaisuuden ehkä jotenkin toisin, jolloin vastaajilla ei ehkä olisi niin kiire takaisin omien toimiensa pariin ja kysymyksiin paneutuminen olisi ehkä helpompaa. Koen kuitenkin, että vastauksista sai todella paljon myös hyviä vastauksia, joista oli motivoivaa ryhtyä työstämään opinnäytetyötä.

7.2 Jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyöni avulla kartoitettiin päihdekokeiluille altistavia ja niiltä suojaavia tekijöitä. Vastauksissa oli paljon hyviä ideoita, joita käyttämällä voidaan vähentää päihdekokeiluja. Jatkotutkimusta voisi tehdä muun muassa siitä, millaista toimintaa nuoret haluaisivat, että heille järjestetään. Toiminnan pitäisi olla nuorille mieleistä, jotta saataisiin mahdollisimman iso osa nuorista osallistumaan toimintaan. Voitaisiin myös tutkia sitä, kuinka syrjäytymisvaarassa olevia nuoria saataisiin osallistettua nykyistä enemmän.

Toinen jatkotutkimusaihe, josta voisi saada kiinnostavan tutkimuksen on se, että kuinka nuorten päihdekasvatuksesta saataisiin sellaista, että se tavoittaisi nuoret. Tässäkin voitaisiin ottaa nuoret mukaan ideointiin, että päihdekasvatuksesta saataisiin niin sanotusti nuorten näköistä.

LÄHTEET

- Aalto, M. 2017. Samanaikainen päihde- ja mielenterveyden häiriö. Päihdelinkki. Viitattu 27.2.2024. <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/mielenterveys/samanaikainen-paihde-ja-mielenterveyden-hairio/>
- Aaltonen, J. THL. 2012 Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn, 22. Tampere. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Aluehallintovirasto. Nuorten syrjäytyminen. Viitattu 5.3.2024. <https://beta.tieto.avi.fi/nuorten-syrjaytyminen>
- Cederlöf, P., Hoikkala, T., Kuivakangas, J. & Tiilikka, E. 2017. Kenen nuorisotyö?: Yhteisöpedagogiigan kentät ja mahdollisuudet. Helsinki.
- EHYT ry 2024 a. Alkoholi. Viitattu 9.1.2024 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/alkoholi/>
- EHYT ry 2024 b. Nikotiinituotteet. Viitattu 9.1.2024 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/nikotiinituotteet/>
- EHYT ry 2024 c. Kannabis. Viitattu 9.1.2024 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/huumeet/kannabis/>
- EHYT ry 2024 d. Muut huumeet. Viitattu 9.1.2024 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/huumeet/muut-huumeet/>
- Häkkinen, M. 2023. Alkoholi ja liikunta. Lääkärikirja Duodecim. Terveyskirjasto – Duodecim. Viitattu 4.3.2024. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01107>
- Into RY. 9.4.2024. Hallituksen suunnitelmat heikentävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Viitattu 15.4.2024. <https://www.intory.fi/ajankohtaista/uutiset/hallituksen-suunnitelmat-heikentavat-lasten-ja-nuorten-hyvinvointia/>
- Karjalainen, K., Hakkarainen, P., Raitasalo, K. 2019. Nuorten huumeiden käyttö. Yhteiskuntapolitiikka 48, 3, 312–318.
- Kuntaliitto 2023. Nuorisotyö ja -politiikka. Viitattu 29.3.2023. <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotyö>
- Kuula-Luumi, A. 2018. Turvaa tutkittavan anonymiteetti!. Vastuullinen tiede. Viitattu 15.4.2024. <https://vastuullinentiede.fi/fi/jatkokaytto/turvaa-tutkittavan-anonymiteetti>

- L 1285/2016. Nuorisolaki. Finlex. Viitattu 29.3.2023 & 15.4.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. Finlex. Viitattu 3.4.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070417>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. a. 7.7.2023. 12–15-vuotiaan ajattelun ja moraalilin kehitys. Viitattu 4.4.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. b. 24.10.2023. 12–15-vuotiaan kaverisuhteet. Viitattu 4.4.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-kaverisuhteet/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. c. 14.11.2023. 15–18-vuotiaan ajattelun ja moraalilin kehitys. Viitattu 4.4.2023. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>
- Markkula, J., Karlsson, N., Ollila, H. & Strand, T. 2022. Ehkäisevä päihdetyö – opas kunnille ja hyvinvointialueille. Viitattu 15.4.2024. Ohjaus. THL. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144684/URN_ISBN_978-952-343-825-5.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Martela, F. & Jarenko, K. 2015. DRAIVI- Voiko sisäistä motivaatiota johtaa?. Sähköinen kirja. Talentum pro.
- Mielenterveystalo 2023. Nuorten päihteidenkäyttö. Viitattu 17.5.2023. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/paihteet/nuorten-paihteiden-kaytto>
- Mieli ry. Nuoruusikä. 13.10.2023. Viitattu 9.1.2024. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/nuoruusika/>
- Myllyniemi, S. 2015. Ihmisarvoinen nuoruus. Helsinki. Opetus- ja kulttuuriministeriö : Nuorisosiain neuvottelukunta : Nuorisotutkimusverkosto.
- Nuorisobarometri 2022. Läpi kriisien. Viitattu 5.2.2024. <https://tietoanuo-rista.fi/wp-content/uploads/2023/03/nuorisobarometri-2022-web.pdf>
- Nuorten päihdekasvatus. Päihteet ja mielenterveys. 29.5.2023. Viitattu 27.2.2024. <https://nuortenpaihdekasvatus.fi/paihteet-ja-mielenterveys/>
- Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen- ESPAD-tutkimus 2019. 2019. Viitattu 28.3.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138792/ESPAD_tilastoraportti2019.pdf

Nuorten terveystapatutkimus 2019. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen. Viitattu 20.3.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161741/STM_2019_56_Nuorten_terveystapatutkimus_2019.pdf

Nuortenlinkki 2024. Huumeiden viihdekäyttö. Viitattu 27.2.2024. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/huumeet-ja-laakkeet/huumeiden-viihdekaytto/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotyö. 2023. Viitattu 25.10.2023. <https://okm.fi/nuorisotyö>

Patja, K. & Borodulin, K. 2020. Vaikuttaako tupakka- ja nikotiinituotteet kilpaurheilijan suorituskykyyn?. Viitattu 4.3.2024. *Lääkärilehti* 50, 75, 2765–2766. <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/vaikuttavatko-tupakka-ja-nikotiinituotteet-kilpaurheilijan-suorituskykyyn/>

Puusa, A., & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. *Gaudeamus*.

Päihdelinkki. Alkoholi. 2023. Viitattu 9.1.2024. <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/pikatieto/alkoholi/>

Päihdelinkki. Humala ja krapula. 8.7.2016. Viitattu 4.3.2024. <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/alkoholi/humala-ja-krapula/>

Ryan, S., Jorm, A., Lubman, D. 2010. Parenting Factors Associated with Reduced Adolescent Alcohol Use: A Systematic Review of Longitudinal Studies. Viitattu 4.3.2024. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1080/00048674.2010.501759>

Seppänen-Järvelä, R., Åkerblad, L. & Haapakoski, K. 2019. Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka* 84, 3, 332.

THL 2019. Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen- ESPAD-tutkimus. Viitattu 28.3.2023. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-rahapelaaminen-espac-tutkimus-2019>

THL 2020. Keskeiset käsitteet. Viitattu 29.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeety/mita-ehkaiseva-paihdeety-on/keskeiset-kasitteet>

THL 2021. ESPAD – Eurooppalainen koululaistutkimus nuorten päihteiden käytöstä. Viitattu 29.3.2023. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/espac>

THL 2023 a. Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt. 7.12.2023 Viitattu 27.2.2024. <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>

THL 2023 b. Päihdekasvatus. 7.12.2023. Viitattu 5.3.2024. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeetyo/ehkaiseva-paihdeetyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa/paihdekasvatus>

THL 2024. Nikotiini. Viitattu 9.1.2024. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/tupakka/tupakkatuotteet-ja-sahkosavuke/nikotiini>

Tilastokeskus 2023. Kvalitatiivinen tutkimus. Viitattu 2.12.2023. https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html

Tutkimustieteellinen neuvottelukunta (TENK) 16.11.2021. Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje. Viitattu 15.1.2024 https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakoarvioinnin-ohje#3_3

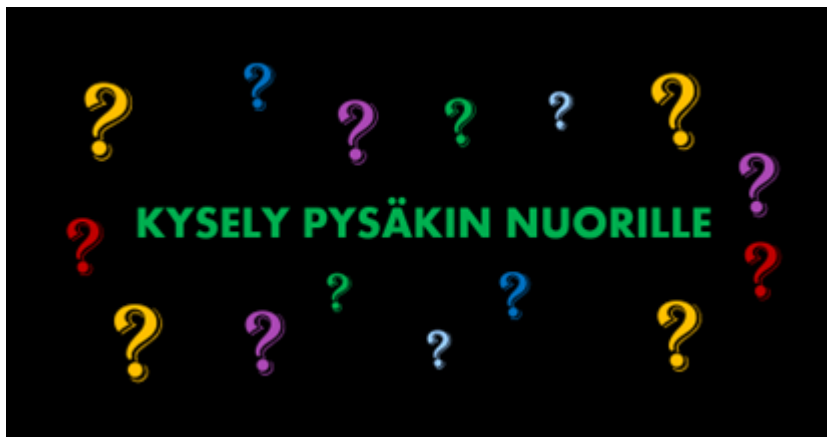
Tutkimustieteellinen neuvottelukunta (TENK) 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 17.5.2023. <https://tenk.fi/fi/tiedetilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

Youth Against Drugs. Altistavia ja suojaavia tekijöitä. 2023. Viitattu 1.9.2023 ja 27.2.2024. <https://yad.fi/huumetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/altistavia-ja-suojaavia-tekijoita/>

LIITTEET

LIITE 1.

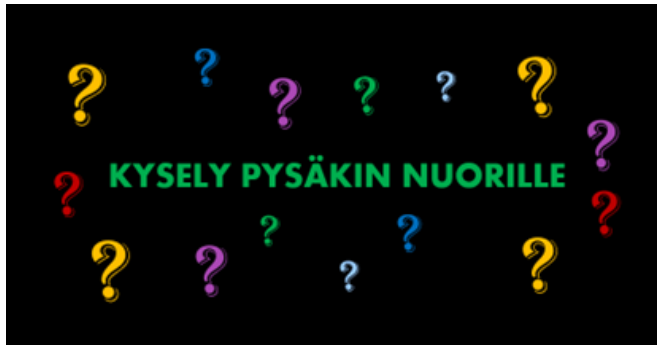
TIEDOTE

Hei huoltajat ja nuoret!

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Oona tekee opinnäytetyötään nuorisotila Pysäkillä. Opinnäytetyöllä pyritään selvittämään nuorten omia näkemyksiä päihdekokeilujen syihin. Vastauksia kerätään sähköisellä kyselyllä. Kyselyyn voi osallistua kaikki nuorisotilalla käyvät 13–18-vuotiaat nuoret. Kysely on anonyymi eikä vastaajien henkilötietoja kerätä.

Kyselyyn pääsee vastaamaan aikavälillä 7.2.–22.2. Linkki kyselyyn vastaamiseen saa nuorisotila Pysäkiltä. Vastaajille palkintona tikkari!

LIITE 2.**JULISTE NUORISOTILA PYSÄKIN SEINÄLLE**

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Oona tekee opinnäytetyötään nuorisotila Pysäkillä. Opinnäytetyöllä pyritään selvittämään nuorten omia näkemyksiä päihdekokeilujen syihin. Vastauksia kerätään sähköisellä kyselyllä. Kyselyyn voi osallistua kaikki nuorisotilalla käyvät 13–18-vuotiaat nuoret. Kysely on anonyymi eikä vastaajien henkilötietoja kerätä. Vastaukset tuhoutuvat automaattisesti opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Kyselyyn pääsee vastaamaan aikavälillä 7.2.-16.2. Linkki kyselyyn vastaamiseen saa nuorisotila Pysäkiltä. Vastaajille palkintona tikkari!

Oona jakamassa tikkareita seuraavina päivinä: **7.2 klo 17-17.30, 9.2 klo 18-18.30 ja 16.2 klo 18-18.30**. Voit kuitenkin vastata kyselyyn myös muina aikoina ja viimeisestä sivusta näyttökuvaa näyttämällä voit lunastaa tikkarin jonain yllämainituista ajankohdista.

[QR-koodi ja linkki kyselyyn]

LIITE 3.

KYSELY

PÄIHDEKYSELY

Kyselyssä päihteillä tarkoitetaan alkoholia, nikotiinituotteita, huumeita sekä lääkkeitä, joita käytetään päihtymiseen, eikä hoidollisesti. Kyselyyn vastaaminen on täysin anonyymiä, eikä vastauksia yhdistetä yhteen henkilöön.

1. Mitä päihteitä nuoret kokeilevat? Rastita seuraavista:
 - nikotiinituotteet
 - alkoholi
 - huumeet tai lääkkeet päihdyttävässä tarkoituksessa
 2. Minkä ikäisenä nuoret kokeilevat ensimmäisen kerran päihteitä?

 3. Millaisissa tilanteissa nuorten päihdekokeiluja tapahtuu? Kerro esimerkki tällaisesta tilanteesta.

 4. Tiedätkö mistä nuoret saavat tai voivat ostaa päihteitä?
 - a. Kyllä
 - b. En
 5. Mitkä tekijät/asiat auttavat nuoria kieltäytymään päihteistä? Perustele, miksi?

 6. Kerro omin sanoin millaista toimintaa lisäämällä nuorten päihdekokeiluja voitaisiin mielestäsi vähentää.

-

Kiitos vastauksista!

Ota tästä sivusta näyttökuvat ja näytä se työntekijälle, niin saat kuvalla lunastaa tikkarin kiitokseksi!

Tikkareiden jako:

7.2 klo 17-17.30

9.2 klo 18-18.30

16.2 klo 18-18.30
